

Gebruik regel 55 tot en met 71 van tekst 3.

- 2p 15 Leg uit dat in tekst 3 een verband wordt gelegd tussen gezondheid en sociale cohesie. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept sociale cohesie;
 - informatie uit regel 55 tot en met 71 van tekst 3 waaruit sociale cohesie blijkt.

Gebruik tekst 3.

Hofstede onderscheidt zes verschillende culturele dimensies. Drie hiervan zijn:

- grote machtsafstand versus kleine machtsafstand;
- individualistisch versus collectivistisch;
- langetermijngerichtheid versus kortetermijngerichtheid.

De zes dimensies hebben elk twee polen. Zo heeft de dimensie individualistisch versus collectivistisch de pool individualistisch en de pool collectivistisch.

- 2p 16 Beredeneer bij welke pool van een **andere** dimensie van Hofstede de traditie van moai's op Okinawa past. Gebruik in je redenering:
- de naam en omschrijving van de gekozen pool;
 - informatie uit tekst 3 om de gekozen pool te illustreren.

Opgave 4 Inkomensafhankelijke boetes?

Bij deze opgave hoort tekst 4 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Verkeersovertredingen worden in Nederland bestraft met standaardboetes. De hoogte van een standaardboete is afhankelijk van de ernst van het delict en is voor iedereen gelijk. Hoogleraar Elena Kantorowicz-Reznichenko van de Erasmus Universiteit Rotterdam pleit voor inkomensafhankelijke boetes. De hoogte van een inkomensafhankelijke boete is afhankelijk van de hoogte van het inkomen van de verkeersovertreder.

Gebruik de inleiding van deze opgave.

Het strafrecht onderscheidt daadrecht en daderrecht.

- 2p 17 **a** Leg uit bij welk type recht het geven van standaardboetes voor verkeersovertredingen past.
- b** Leg uit bij welk type recht het geven van inkomensafhankelijke boetes voor verkeersovertredingen past.

Gebruik voor **a** en **b** in je uitleg telkens:

- een omschrijving van het begrip daadrecht of daderrecht;
- informatie uit de inleiding van deze opgave waaruit het gekozen type recht blijkt.

Gebruik regel 1 tot en met 35 van tekst 4.

Er zijn drie vormen van kapitaal.

- 3p 18 Leg uit welke vorm van kapitaal in het boetesysteem met standaardboetes de sociale ongelijkheid vergroot, volgens Kantorowicz-Reznichenko.

Gebruik in je uitleg:

- de omschrijving van het kernconcept sociale ongelijkheid;
- informatie uit regel 1 tot en met 35 van tekst 4 waaruit sociale ongelijkheid blijkt;
- de naam van een vorm van kapitaal;
- informatie uit regel 1 tot en met 35 van tekst 4 waaruit de gekozen vorm van kapitaal blijkt.

Gebruik regel 36 tot en met 49 van tekst 4.

Volgens Kantorowicz-Reznichenko schrikken inkomensafhankelijke boetes meer af dan standaardboetes. In regel 36 tot en met 49 van tekst 4 licht ze dit toe.

- 2p 19 Verklaar met de rationele keuzetheorie dat voor mensen met een hoog inkomen de afschrikwekkende werking van standaardboetes klein is en ook dat de afschrikwekkende werking van inkomensafhankelijke boetes groter is. Gebruik in je verklaring:

- bij beide soorten boetes een omschrijving van de rationele keuzetheorie;
- bij beide soorten boetes informatie uit regel 36 tot en met 49 van tekst 4 om de rationele keuzetheorie te illustreren.

Gebruik regel 36 tot en met 49 van tekst 4.

In regel 36 tot en met 49 benoemt Kantorowicz-Reznichenko een voordeel van inkomensafhankelijke boetes ten opzichte van standaardboetes.

Stel dat je wilt onderzoeken of dit genoemde voordeel klopt.

- 3p 20
- Formuleer een hypothese die je voorafgaand aan dit onderzoek zou kunnen stellen.
 - Benoem de afhankelijke en de onafhankelijke variabele in je hypothese.
 - Formuleer een vraag die je in een enquête zou kunnen stellen om de afhankelijke variabele te meten.

Gebruik regel 17 tot en met 54 van tekst 4.

In tekst 4 staat dat het invoeren van inkomensafhankelijke boetes al eens is voorgesteld door onder meer de politieke partij SP. De SP kan gerekend worden tot de socialistische stroming.

- 1p 21 Geef met een uitgangspunt van de socialistische stroming een argument tegen het systeem van standaardboetes. Gebruik in je antwoord:
- een uitgangspunt van de socialistische stroming;
 - informatie uit regel 17 tot en met 54 van tekst 4 die je argument ondersteunt.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Gebruik regel 50 tot en met 75 van tekst 4.

In de redenen voor de politieke weerstand tegen inkomensafhankelijke boetes is een andere politieke hoofdstroming dan de socialistische stroming te herkennen.

- 2p 22 Geef met een uitgangspunt van deze **andere** politieke hoofdstroming een argument tegen het invoeren van inkomensafhankelijke boetes. Gebruik in je antwoord:
- een uitgangspunt en de naam van deze andere politieke hoofdstroming;
 - informatie uit regel 50 tot en met 75 van tekst 4 om het gekozen uitgangspunt te illustreren.

Gebruik de inleiding van deze vraag en regel 50 tot en met 75 van tekst 4.

In 2021 heeft de SP een motie ingediend om de mogelijkheden van inkomensafhankelijke boetes in Nederland nader te onderzoeken. Daarna heeft de Raad voor de rechtspraak hierover een rapport geschreven. De weerstand tegen inkomensafhankelijke boetes is echter groot, zoals uit tekst 4 blijkt.

Het barrièremodel is een model voor politieke besluitvorming. Het model onderscheidt vier barrières. Een daarvan is het (h)erkend krijgen van een wens, zoals een inkomensafhankelijk boetesysteem, als politiek probleem.

- 2p 23 a Leg uit welke **andere** barrière is genomen met de motie van de SP. Gebruik in je uitleg informatie uit de inleiding van deze vraag.
- b Beredeneer dat de eerstvolgende barrière lastig te nemen zal zijn. Gebruik in je redenering:
- de naam van de eerstvolgende barrière die nog niet genomen is;
 - informatie uit regel 50 tot en met 75 van tekst 4 die je redenering ondersteunt.

Het proces van politieke besluitvorming kan met het systeemmodel en met het barrièremodel geanalyseerd worden. Beide modellen benadrukken andere aspecten van politieke besluitvorming. Het barrièremodel legt de nadruk op een kernconcept in politieke besluitvorming.

- 1p 24 Welk kernconcept wordt in het barrièremodel het meeste benadrukt?
- A institutionalisering
 - B macht
 - C rationalisering
 - D representatie
 - E representativiteit
 - F sociale ongelijkheid

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.